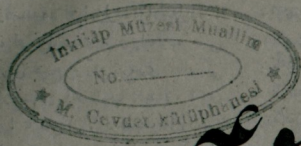

۱ نيسان ۱۳۳۹ - ۱۹۲۳

صافي ۷۳-۷

وردیجی جلد

یکشنبه

شهری

بجری اون برنجی عصرده استانبوله شهرت قازانان شاعرلردن بری ده «شهری» در. «نجی» فہیم، نفی «کی بو بولک استاذر آراستده بر موقع ملو تلماسه بیله، ادبیات تاریخچہ زده بالخاصه «صاب اسفہانی» تک بالشیخ معقبلی سیرانسد «شهری» یه ده اونو تاممه مجبورز. حیاتی حقندہ اینی بیله جکمز یکانه معلومات، کنددی دیوانده کی بعض پارچه لرله، معاصری اولان «تذکره جی رضا» تک ورده ذیل شقائق و بریدی عنقصر معلوماته منحصر کییدر. بواضا حانه نظرآ «شهری» ملاطیعی اولور اصل اسمی «علی» در. «زبدت الاشعار قاضی» یه عین طرز زده منحصر بر ذیل یازان «سیرک زاده محمد صام» برقاچ پارچه شعری «بواشعار دیوانندن انتخاب اولوندی» دییه دک نقلدن بشقه بر شی سوله میور. (۱۰۸۰) ده وفات ایدن مشهور مولوی شاعری «یوسف دده» تک، ترتیب ایندی دیوانه شوق ربضی یازدنی بیلدورز:

آفرین ای شهری! استاد کامل معرفت
کورده هم طبعک کی بر شیوه معجز نما
دست انصافی قویوب سینه مده توقیر الہدم
حبذا ای مطلع معنی جانم مرجا
رومہ کلسون کورسون ارواح کراوان عجم
طالب و عرفی شغای بندیکن بیلسون صلا
صورت معنایی تصویر الہمیش شهری زار
ایشته میدان سخن فہم ایلسون اهل ذکا

معنایه «شهری» تک شخص و اثری حقندہ داما نام و داما واضح بر فکر آله شامک ایچون «رضا» صفای، «صام» تذکرلرندن و ذیل شیخی «دن داما زیاده کنددی دیوانه سراجت ایقئیدر. بو یونانک مختلف استخرلر نه سبق صیق تصادف ایلدی کی، اودوره عائد مجموعه زده ده «شهری» تک مترق شعرلر نه راست کلنیر.

شهری سبب خلقتی دراک اول اندیشه دنیای دیدن پاک اول لغت شه کوینہ زیانک وقف ایت نوبل کلز ادکل لولاک اول

رباعیسه باشلایان بو کوچک دیوان، علی الاصول و اعتلردن، قصیده لردن، ترکیب و ترجیع بندلردن، غزل و رباعیلردن، معزلد و تازیخلردن سرکیدر. بو غزالر آراستده او دور موداسته شمس «صاب» و «عری» یه نظیرہ اولاراق یازیلش قاری بارچا لره واردر. قصیده لرک ایه چوخی بالخاصه صدر اعظم «کورچی محمد پاشا» ده خطا یازیلشدر، تازیخلر آراستده ده «بقاد»

فتحته و سلطان ابراهیمک جلوسنه عائد سوله نلر فنا کیدر، بالخاصه سلطان ابراهیم جلوسی عین حادثه عائد تصادف ایندی کم اون بش بکری تاریخدن داما ماهرانه در. «رضا» تک:

«حیرت زده کاکل خوشبوی اولدنی نطع روی زمینده حسنله فرزانہ دلدادہ میرخلیفہ زاده تامل ایندیکنده سوله دیککی» قد ایندی تاریخ ده دیوانده موجوددر. «شهری» تک بر اراق غایا «حلب» کیدرک اورا شاعرلرله مشاعرده بولوندی:

می قدر نشوه و بربر آب و هوای حلب
آم جنت کی اولسیدی بقای حلب

.....

مالک اولسه هم یلن اوسته و بربردم شای
تقد جنتله مراد اولسه بهاسی حلبک

غزلندن استنباط ایلدیور.

«شهری» تک شخصیت ادیبه سی و او شخصیتک تشکله مداخلار اولان عوامل آکلامق ایچون سلفاری و معاصرلری حقدنک تقلیری اوکر تک فاددن خلل دکادر، دیوانک قتلجیه بر تدقیق بزه بو خصوصده سالم بر فکر و پر بیلیر. «شهری» معاصری آراستده بالخاصه «فہیم» ایل «نفی»، «ادیب» حقندہ تقدیرکار داوارانور و «نار» اولارقد «ویسی» بی بختیور:

مدح ذاتیکده بن اول شاعر نو نظم کم
کورسه تازه تری نفی زعم
بکر اندیشه سن آغوش بیانده قویوب
شرله وایه الهام ایدردی تسلیم
وصف رزمکده بن اول ملعی مختار کم
ایلم کاک فصاحتکرا ازای سلیم

مهمری الحاصل فہم ایدی اوده اولدی عدم
تازه کوین کوان ستانبوله بخله هم جواب

ایژدی بویله نطقار اظهار معجزه
فن سخده اولسه شهری ادیبز

ایشته کورولورکده «شهری» معاصرلری حقندہ کی بو تقدیرانده زمانتک عمومی تقلیرنه اتباع ایتمکده در. اساساً «ذیل شقایق» ده کم مهم برید، بونک «نفی» شا کرلرندن اولدنی صراحت کورتمکده در. عجم شاعرلر نه کلنجہ «نفی»، سلیم، طالب، ظہیر، «آوری» خاقان «کی استدار حقندہ کی تقدیراندر صرف نظر، بالخاصه «عری» و «صاب» حقندہ فوق العاده مدحیه کار داوارانقدہ در. اوعصر عثمانی ادبیاتده بر طرفدن «عری» تک دیگر طرفدن «صاب» ک اجرا ایندی کی حتی اون ایکنی عصرده ده دوام ایلد. قوتی تاثیر دوشونولرک اولورسه، «شهری» تک بو خصوصه عمومی تقلیردن آریلادیفی کورولور. مثلا صابک:

باداغ عشق شله غیرت نمائده است
کری در آفتاب قیامت نمائده است
مطلعی غزله شهربک بر نظیرہ می و اردرک
اشجار ظل ماتم و اوراق دست جیف
در خط سبزار طراوت نمائده است
بلبل مک کرز و قری زسروها
روشنست عالم و الفت نمائده است
کھی کوزل بارچلری عتوی اولوب، مقطعه
بنه صاب قلیدای بونک صاب نظیرہ اولدی
معتبردر. کذاک بنه صابک:

کاورسه کثرت نظاردن حجاب سکا
اودمده سرخی روک اولور حجاب سکا
نیجه اتسون آنه مهر رخکله عکفی فرقی
من آتابه مشاہک آفتاب سکا
صد آفرین غزل رومیانک صاب
ک ویدی شهری دودده شوقله جواب سکا

قصیده لر نه براز «عری» و «نفی» بی، غزلر نه داما فضل «صاب» ی تقلید ادق «شهری» حقندہ صوک بر مطاله پورونک اینترسه، تمیز برسان لفظه، متوسط برحسانسته هیچده بارز اولمایان علی العاده بر خیاله مالک اولان بر شاعرک، یاشادی دور تمايلات ادیبه سی موفقیتله تمیل ایندی کی علوا و ایدلم «یوسف دده» تک تقریقی، اوتک کنددی درونده ایچہ شهرت قازاندنی کوستردی کی، مدحیه صاقدہ ک جوهر اولان معاصری رضاک، «حقاکه وادی» تازه کویده مختار الطرز و پاکیزه خیال اولوب نظم دلبری شوخ و سلیس و عروس معانی، دیبه سی ارباب عرفانه آیس و جلیبندر «افادمده» بونی تایید ایدم بیلیر. بوقایده سوله دیکمز کی، بالخاصه «صاب اسفہانی» تک ادبیات زورندہ کی تأثیرنی تدقیق ایدرکن، بو تأثیر ابتدا کبارز بر سورنده کوستردن «شهری» بی اونو تاممه مجبورور.

کوربیلی زاده محمد نواز

استانبول دارالفنونده (تورک ادبیاتی تاریخی) مدرس